

Kasteel Westhove bij Domburg

WESTHOVEN EN DE ROMEINSE BRUG

> door **Rob Gruben**

Rob Gruben is eigenaar van BAAC bv

De oudste vermelding van kasteel Westhove vinden we in een oorkonde van 20 september 1277. Daarin bevestigt graaf Floris V de abdij van Middelburg in enkele fiscale vrijstellingen, waaronder Westhove. Het kasteel wordt doorgaans dan ook in het derde kwart van de dertiende eeuw gedateerd. Tegenwoordig gaan nog maar weinig elementen terug tot in die tijd. De poorttoren dateert uit de vijftiende eeuw, de zuidvleugel uit de zestiende en van de overige bouwdelen heeft alleen het onderste muurwerk nog een middeleeuwse oorsprong. Dat er nog maar weinig over is uit de tijd van Floris komt door de Tachtigjarige Oorlog. In 1562 was Westhove onder bisschop Nicolaas de Castro omgevormd tot lustslot. Toen het kasteel in augustus 1572 door de Geuzen werd veroverd, staken die haast als vanzelfsprekend de brand in dit paapse bolwerk. De achterzijde en beide zijvleugels werden daarbij grotendeels verwoest. Het gevolg was dat Westhove gedurende de zeventiende en achttiende eeuw grootschalig werd gemoderniseerd. Ook ging men zich toen bekommeren om de tuin rond het kasteel. In 1796 was Westhove in handen gekomen van Wilhelmina Cornelia van den Brande en Adriaan Casper Slicher. Zeer waarschijnlijk zijn zij de opdrachtgevers geweest voor de huidige parkaanleg. De ontwerper ervan is niet bekend, maar in de literatuur wordt zowel de naam van Pieter Schuppens (1769-1850) als die van Jan David Zocher sr. (1763-1817) genoemd. Het park markeert de overgang van de vroege naar de late landschapsstijl, bezit een open karakter, heeft slingerlanen en een slingervijver met eilandje en vier bruggen. De grootste daarvan staat al sinds mensenheugenis bekend als de 'Romeinse brug'. In januari 2011 kreeg BAAC opdracht die brug bouwhistorisch te onderzoeken. Collega Geert Oldemenger schreef er in tijdschrift *De Wete* een leuk artikel over: 'Bruggenspraak. Hoe Romeins is de Romeinse brug bij Westhove?'

De oorspronkelijke 'Romeinse brug' werd ergens tussen 1796 en 1810 gebouwd met hergebruikte bak- en natuursteen, mogelijk afkomstig van het kasteel. In een brief uit 1867 is sprake van 'den Nehalenniasteen in de antieke brug te Westhoven', die ook al door Robidé van der Aa in *Oud-Nederland in de uit vroegere dagen, overgeblevene burgen en kastelen geschetst en afgebeeld* (1841) werd

genoemd. Het betrof waarschijnlijk een Romeinse altaarsteen afkomstig van een Nehalenniatempel. De restanten daarvan waren na een winterse storm in 1647 op het strand van Domburg aangespoeld. Het is niet ondenkbaar dat de toenmalige kasteelheer van Westhove er enkele bouwfragmenten van heeft verkregen. Hij bezat namelijk het strandrecht en wettelijk waren de vondsten dus zijn eigendom. De merkwaardige naamgeving van de brug is hiermee verklaard. Op oude foto's is te zien dat de brugconstructie bestond uit een rondboog. In het midden van de brugleuningen bevonden zich pylonen, waarvan onduidelijk moet blijven of die oorspronkelijk zijn.

In 1944 werd de brug door de Duitsers opgeblazen. De brokstukken werden in de jaren daarna door boswachter Schoe verzameld en gebruikt om er in 1961 de tegenwoordige brug mee samen te stellen. In plaats van een rondboog paste Schoe echter een spitsboog van hergebruikte natuursteen toe. In de afdekking van de brugleuningen zijn natuurstenen fragmenten van afzaten, onderdorpels en profielstenen te herkennen. Waarschijnlijk is al dit materiaal afkomstig van het kasteel. De spitsboog past Schoe vermoedelijk toe omdat die voor hem, als provisorisch metselaar, veel eenvoudiger was uit te voeren. Desondanks bleken de bouw- en metselcapaciteiten van de boswachter onvoldoende: een deel van de spitsboog was in 2011 namelijk ingestort en op veel andere plaatsen was sterke scheurvorming opgetreden. Dat werd mede veroorzaakt doordat Schoe bakstenen van grote diversiteit had gebruikt. Stenen van 4-4½ centimeter hoog werden afgewisseld met stenen die bijna dubbel zo dik waren. Verder waren er nauwelijks strekken toegepast en waren er groenverglaste bakstenen, stenen met restanten pleisterwerk en zelfs machinaal gevormde exemplaren aanwezig. Dit ratjetoe aan bouwmaterialen, gecombineerd met de amateuristische metselwijze van boswachter Schoe, kwam de constructie niet ten goede. Het verklaart de deplorabele staat waarin wij de brug in 2011 aantreffen. Een recente restauratie heeft het geheel weer in oude luister hersteld. Gezien haar geschiedenis zouden we de brug wat mij betreft zelfs als folly mogen bestempelen, al had zij als wateroverbrugging in de route van de slingerpaden natuurlijk wel een reële functie. ■